

Druhý den pokračoval odborný program přednáškami s tematikou energetických bilancí (ing. Q. Smejkal) a epurace (doc. E. Šárka – schémata a recirkulace, ing. J. Gebler – rozdělovače plynu, výrobní náměstek J. Kopáč – příčiny závad). Postřehy z cest na východ od EU a z konference moldavských a ukrajinských cukrovarníků prezentoval ing. J. Málek. Dalším tématem semináře bylo třídění cukru (ing. J. Gebler – třídiče cukru, ing. P. Sychra – manipulace s cukrem a zkušenosti s novodobými separátory).

Rozsáhlé diskuse, dotazy a připomínky probíhaly po všech referátech, často i během prezentací po oba dva dny. Řada neformálních rozhovorů byla pro účastníky velice přínosná.

Jako oddych od odborných témat byla zvolena odpolední prohlídka nedalekého zámku Slatiňany (od roku 2001 národní kulturní památka) současně s hřebčínem, který je známý českým plemenem koní – starokladrubskými vraníky. Kromě více než dvou stovek ušlechtilých koní zde bylo možné vidět i vzácného koně Převalského, který v přírodě vyhynul. Zámek rodu Auersperkových, resp. po Josefu Trautmannsdorfovi, byl v roce 1945 zkonfiskován a slouží dnes jako unikátní muzeum s mnohými, na tehdejší dobu nezvyklými, vymoženostmi.

Poslední den (31. 5. 2012) byl věnován opět lihovarnické problematice – tentokrát při exkurzi do lihovaru na výrobu čistého alkoholu v Chrudimí. Závod byl vystavěn roce 1871, od roku 1997 je začleněn do skupiny dnešní Tereos TTD, a. s. V roce 2005/2006 prošel chrudimský lihovar kapacitní rekonstrukcí (kvasírna, varna, destilační kolony) až na současných 200 tis. hl lihu.

Jaroslav Gebler

Obr. 2. Oslavenec ing. Pavel Sychra

Tomáš Haviar

Úzkorozchodné železnice v službách trnavského cukrovaru 1917–1962

Vydal autor vlastním nákladem, tisk Tlačiareň P+M, Turany, 2012, vydání 1., 152 stran, 104 (+ 14) obr., 18 tab., formát A5, cena 10 EURO (349 Kč), ISBN 978-80-89410-17-0.

Na jaře t. r. byla v Trnavě slavnostně pokřtěna archivním cukrem z trnavského cukrovaru a tradičním destilátem (Považský repák) kniha Tomáše Haviara o trnavských úzkorozchodkách. Autora dlouholetý zájem o problematiku historie kolejové dopravy dovedl k založení edice „Zaniknuté kolaje“, ve které je představovaná kniha druhou v pořadí. Podařilo se mu shromáždit (i s přispěním řady lidí) množství dokumentů, archivních materiálů i historických fotografií, díky nimž mohl v publikaci trnavské drážky podrobně zmapovat. Autor, povoláním architekt, vydal kromě několika publikací z oblasti železniční dopravy také knihy zaměřené na vlastní obor (architektonické dědictví). Trnavský cukrovar (1868–2004) byl na sklonku habsburské monarchie čtvrtým největším průmyslovým podnikem v Uhersku. Jeho nároky na dopravní kapacitu v té době dokázala zabezpečit pouze železnice, proto bylo rozhodnuto u cukrovaru v době 1. sv. války vybudovat úzkorozchodnou trať. Po modernizaci v roce 1923 pak bylo v Trnavě po kolejích přepravováno historicky největší množství řepy, systém drážek dosahoval délky přes sto kilometrů. Přeprava cukrovky i dalších materiálů probíhala na trnavské úzkorozchodce až do roku 1962.

Kniha je rozdělena do tří hlavních částí, zaměřených na jednotlivé tratě (úzkorozchodná hospodářská železnice Trnava, úzkorozchodka Pác–Cífer–Budmerice a průmyslová úzkorozchodná dráha Nádaš–Biksárd), dále členěných do jednotlivých kapitol. Nejrozsáhlejší (100 stran ze 133) je první část, popisuje dějiny trnavského cukrovaru a představuje významné osobnosti, mapuje dopravu v závodě (vč. role železnice klasického rozchodu) a historii výstavby úzkorozchodných železnic, jejich provoz i zánik (nechybí ani podrobnosti o využití části drážky pro dětskou železnici v 50. letech), je uveden detailní popis tratí, vylíčen provoz a obsluha dráhy i mimořádné události, ke kterým na trati došlo. Samostatnou kapitolou tvoří přehled jednotlivých lokomotiv, vč. tabulek s technickými údaji strojů, a vagonů. Stručněji jsou v následujících částech popsány další dvě úzkorozchodné tratě. Kniha uzavírá seznam pramenů, poznámky a přílohy.

Haviarovu publikaci doporučujeme pozornosti každého zájemce o historii kolejové dopravy v cukrovarnictví. Vyzdvihnout je třeba kvalitní grafické zpracování, které přesahuje úroveň běžnou u podobných titulů.

Blaboslav Marek

